

Ontmoetingen met Syriërs

Esseline van de Sande e.a.

Achtergrond en cultuur van onze nieuwe burens

Colofon

Samenstelling

Esseline van de Sande

Redactie

Kees van Teeffelen en Emmy van Hees

Eindredactie

Kees van Teeffelen m.m.v. Carl Stellweg

Cartoons en illustratie

© Ali Ferzat (p. 18, 52, 77, 83, 93, 114, 126, 142).

© Mohammed Sida (p. 42, 78, 105)

© www.kiamia.nl (p. 64)

Foto's

© Ruud Koppenol (omslag, p. 36, 56, 72, 84, 120, 136).

© Piet Hermans (p. 30), Frank Ruiter (p. 98) en Flip Franssen (p. 106).

Vormgeving

Gerrit Vroon

Druk

1ste druk, oktober 2016

ISBN 978-94-6016-068-4

© 2016 Informatie Verre Reizen vof

www.tegastin.nl

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever, auteurs en fotografen.

Ontmoetingen met Syriërs

*Achtergrond en
cultuur van
onze nieuwe burenen*

Samenstelling
Esseline van de Sande

Uitgeverij Informatie Verre Reizen – Nijmegen

Inhoud

Voorwoord 7

Met een kajak naar Fort Europa 11

Esseline van de Sande

De tragedie van Syrië 19

Carl Stellweg

Bengin Dawod – ‘Syrië blijft mijn land, mijn thuis’ 31

Piet Hermans

Refat Alhomsi – ‘Een fiets in plaats van auto met chauffeur’ 37

Ine Smeets

Een kwetsbaar mozaïek 43

Mariëtte van Beek

‘Waardigheid en democratie voor alle Syriërs’ 53

Rafif Jouejati

Tomador Hassoun – ‘Vrouwen, laat je stem horen!’ 57

Nicolien Zuidgeest

Hoe gaat het bij Syriërs? 65

Esseline van de Sande

Araa al-Jaramani – ‘Soaps gaan over het echte leven’ 73

Hassnae Bouazza

Het geheim van Arabische muziek 79

Esseline van de Sande

Amer Shanati – ‘Muziek is een medicijn tegen de oorlog’	85
Esseline van de Sande	
Moederdag en andere hoogtijdagen	89
Mariëtte van Beek	
Adonis – ‘Poëzie is een vraag aan de wereld’	99
Esseline van de Sande	
Daad Kajo – ‘Bij ons was literatuur heilig’	107
Emmy van Hees	
Aan tafel met Syriërs	113
Kees van Teeffelen	
Maher al-Sabbagh – ‘Ik ben een culinaire ontdekkingsreiziger’	121
Esseline van de Sande	
Hoe is het onderwijs in Syrië?	127
Kees van Teeffelen	
Rosh Abdelfatah – ‘Trots om een Koerd te zijn, dankzij Assad’	137
Carl Stellweg	
In contact met Syriërs	143
Esseline van de Sande	
Verdere informatie	151
Nawoord	157
Over de auteurs	159

Met een kajak naar Fort Europa

Met pijn in hun hart zien Syriërs hoe de oorlog alles verwoest. Ze zijn trots op hun land, dat een paar duizend jaar geleden samen met Irak het oude Mesopotamië vormde. Dit kruispunt tussen Oost en West is de bakermat van de westerse beschaving. Op zoek naar overblijfselen uit die tijd, maakte Esseline van de Sande in 2010 een kajaktocht over de Eufraat naar het tweeduizend jaar oude Fort Europa.

11

Terwijl de peddel in mijn hand draait, glijdt de kajak door het frisse water van de Eufraat. *Al Furaat* zeggen de Syriërs liefkozend. In de taal van het Soemerische rijk, zo'n 3000 jaar voor Christus, betekent het woord: 'zoet water', maar ook 'vooruit' en 'voortbrengen'.

De vele volksverhuizingen en de grote diversiteit aan volkeren en culturen brachten Mesopotamië al duizenden jaren voor onze jaartelling tot bloei. Dankzij de onderlinge contacten en inventiviteit van de bewoners veranderden dorpen van klei in stadstaten en koninkrijken aan de Eufraat. Irrigatie- en inpolderingstechnieken, nieuw voor die tijd, leidden niet alleen tot vruchtbare landbouwgrond maar ook tot vernuftige communicatie. De strategische ligging op de handels- en zijderoutes zorgde voor uitwisseling van ideeën en een levendige handel in grondstoffen en goederen. Hier werd het wiel uitgevonden en ontstonden de voorlopers van de drie wereldgodsdiensten: het jodendom, het christendom en de islam.

Bengin Dawod

'Syrië blijft mijn land, mijn thuis'

Bengin Dawod wist in het voorjaar van 2013 van Syrië naar Libanon te vluchten. Daar kreeg hij een uitnodiging om als 'architect-in-residence' naar Nederland te komen. In Damascus had hij zijn eigen architectenbureau. Hij studeert en werkt hier in de hoop zijn land na de oorlog weer mee te kunnen opbouwen.

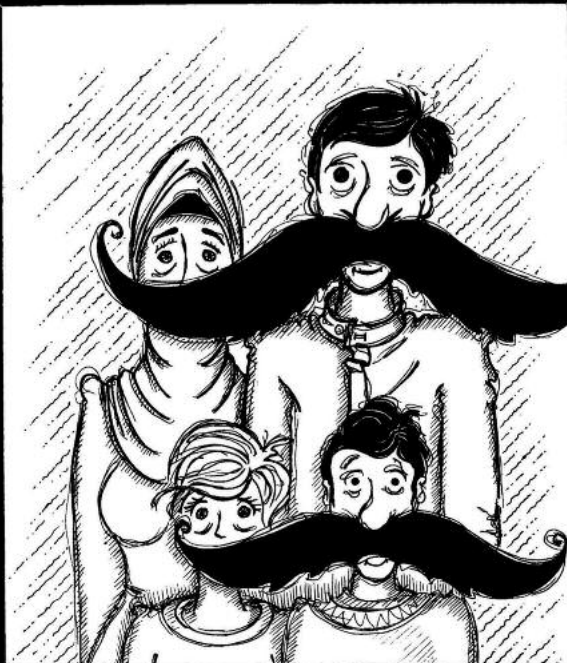
31

Ik heb Syrië nooit willen verlaten. De revolutie begon op 15 maart 2011 vreedzaam en de betogers vroegen om politieke hervormingen en meer burgerrechten. Drie dagen later werden de eerste mensen door het leger gedood. Er ging een maand voorbij voordat Bashar al-Assad hierover iets zei in een toespraak. Toen hij de demonstranten terroristen noemde huilde ik van binnen. Voor mij was het de eerste keer dat ik zijn ware gezicht zag. We hadden al die jaren in hem geloofd. In het begin was hij heel vernieuwend en deed hij veel beloftes. Hij sprak over transparantie en vrijheid, meer banen en mogelijkheden voor jongeren. Het bleken allemaal leugens; die toespraak veranderde mijn leven.

STEENTJE BIJDAGEN AAN DE REVOLUTIE

Ik ben geboren in Hasakah, in het noordoosten van Syrië. Ik ben Koerd. Op mijn zeventiende ben ik naar Damascus gegaan om daar aan de kunstacademie te studeren. Toen ik deze studie succesvol had afgerond, ben ik verder gegaan met de studie architectuur. Met mijn diploma van de kunstacademie doe ik niet veel meer. Alleen gebruik ik zo nu en dan die vaardigheden om te kunnen reflecteren op wat ik de afgelopen jaren heb meegemaakt.

ORIENTAL FAMILY

Seyda@live.se

Een kwetsbaar mozaïek

Vraag Syriërs wie 'de' Syriër is en ze zullen zeggen: iedere landgenoot, zonder onderscheid. Vraag ze wie hun vrienden kunnen zijn, en het antwoord is hetzelfde. Gaat het om collega's, dan wordt het al iets ingewikkelder en een huwelijks-partner komt bij voorkeur uit de eigen kring. Dat komt allemaal omdat Syrië een grote diversiteit aan religieuze en etnische groepen kent. Aan de ene kant is dat een rijkdom, maar aan de andere kant ook een bron van conflicten.

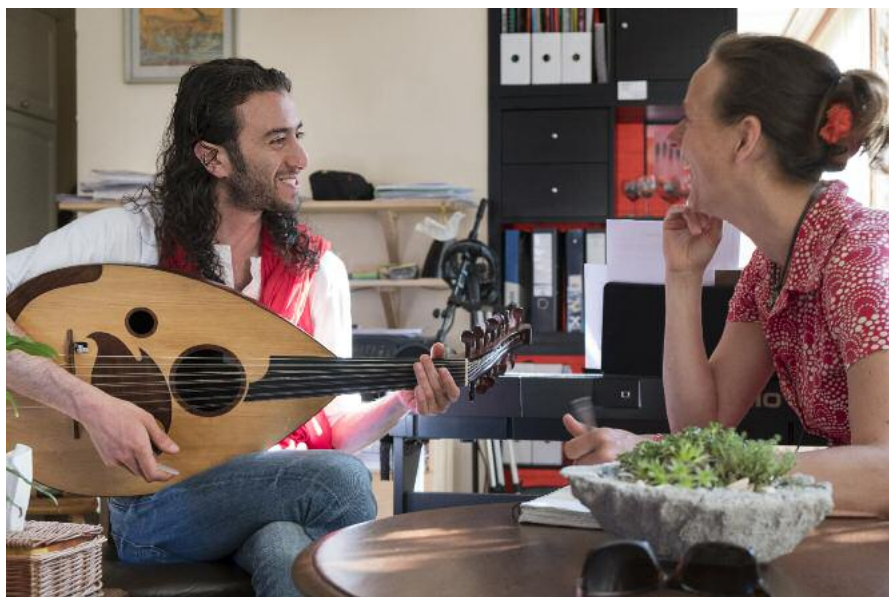
43

'Damascus, dat is de geur van jasmijn,' mijmert Yvette, mijn Syrische vriendin die al bijna zeventien jaar in Nederland woont. 'Onlangs bezocht ik een Syrisch-Palestijnse familie in Katwijk. Mijn dochter had er een verjaarspartijtje. Ik ben christen en zij zijn moslims, maar we huilden samen. Om de jasmijn, om het leven dat we in Syrië hadden. Ik vond die herkenning, die gedeelde ervaring zo mooi.' De meeste Syriërs ervaren het zoals Yvette. Ze zien iedereen die in Syrië woont als Syriër.

Toch ligt het niet zo eenvoudig. Als je kijkt naar etniciteit en religie, vormen de Syriërs een bont gezelschap. Wat hen in hoofdzaak bindt, is het Arabisch. Dat is voor de meesten hun eerste taal en het betekent dat ze zich 'Arabier' voelen. Het is eerder een kwestie van identiteit en cultuur – waarin taal altijd een grote rol speelt – dan van afkomst. De oorspronkelijke bewoners van het gebied, de Assyriërs, zijn eigenlijk geen Arabieren. Een aantal spreekt nog Aramees, de taal van Jezus, maar de meesten zijn in de loop der eeuwen volledig gearabiseerd. De Arabische identiteit

Maher al-Sabbagh en Esseline van de Sande

Foto's: Ruud Koppenol

Amer Shanati en Esseline van de Sande

BURGEMEESTER ABOUTALEB:

‘Onze nieuwe burens zijn mensen zoals u en ik. Vaders, moeders, kinderen. Mensen met ambities en dromen over een rechtvaardige samenleving. Oprechte interesse in een ander kan een enorm verschil maken in een mensenleven. Dat is de leidraad van dit hartverwarmende boek.’

Dit boek bevat portretten van Syriërs, mannen en vrouwen, die in Nederland een nieuw bestaan opbouwen. Hun professionele achtergrond varieert van architect en kok tot schrijver en muziekdocent. Daarnaast geeft het boek in brede zin inzicht in de Syrische cultuur. Het gaat in op de geschiedenis, gewoonten en gebruiken, opvoeding en onderwijs, culinaire tradities, feesten, poëzie en muziek. Dit boek toont Syrië en de Syriërs in alle diversiteit en kleuren. Het biedt houvast om culturele verschillen te begrijpen én overeenkomsten te ontdekken. En het laat zien hoe ontmoetingen het begin worden van samenleven.

ISBN 978 94 6016 068 4
www.ontmoetingenmetsyriërs.nl

Ontmoetingen met Syriërs

Esseline van de Sande e.a.